

Notat

Til: Rektor og direktør ved Høgskolen i Østfold

Fra: Avdelingsstyreleder Jan Høiberg, Avdeling for informasjonsteknologi

Deres referanse: 19/01926-2

Halden, 12.02.2020

Ny faglig organisering av Høgskolen i Østfold: Innspill fra avdelingsstyret ved Avdeling for informasjonsteknologi

Rektor og direktør ved HiØ sendte i januar 2020 en invitasjon til avdelingsstyrene, der det bes om innspill til en mulig faglig omorganisering av høgskolen, med svarfrist 12. februar 2020. Spesielt ønsker man (ett eller flere) forslag fra avdelingsstyrene til hvordan HiØ's fremtidige faglige organisasjon potensielt kan se ut, basert på følgende forutsetninger:

- At det etableres 2-4 fakulteter med tilhørende institutter.
- At høgskolen blir på dagens to campus, mens fakultetene kan gjerne være campusovergripende.

I tillegg bes avdelingsstyrene om å vurdere og gi innspill på følgende spørsmål:

- Er det fagmiljøer som i dag er organisatorisk plassert på ulike avdelinger hvor det ville vært en fordel, for fag og forskning, med organisatorisk samhörighet?

Avdelingsstyret ved Avdeling for IT behandlet saken i møte 7. februar (vedtakssak 04/20). Vårt innspill om faglig organisering av HiØ diskuterer følgende tema:

1. Begrunnelser for å sette i gang en faglig omorganisering: Her påpeker vi at det foreløpig mangler både konkrete argumenter og grunnleggende informasjon som kan gi nødvendig forankring i de berørte fagmiljøene.
2. Innspill og anbefalinger til faglig organisering av HiØ, spesielt:
  - Kriterier som bør vektlegges ved en evt. omorganisering.
  - Vårt eget fagområdes plassering i organisasjonen, og viktigheten av å bevare et sterkt og autonomt IT-miljø med reell faglig styring.
  - Forholdet til strategiske satsinger, spesielt utvikling og akkreditering av eget ph.d.-program.
  - Overordnede vurderinger av fakultetstruktur.
  - Alternativet med å beholde dagens struktur og gjøre omorganiseringen internt i de eksisterende fakulteter/avdelinger, inkludert flytting/samling av noen fagmiljø.

Hele innspillet fra avdelingstyret ved IT er gitt nedenfor.

1 Begrunnelser for faglig omorganisering

Avdelingsstyret vil uttrykke bekymring for at en prosess som kan få store konsekvenser for HiØs primærvirksomhet, foreløpig ser ut til å være svakt begrunnet. Både i notatet med invitasjon til innspill som avdelingsstyrelederne har fått tilsendt, og i *Mandat og prosessplan for faglig omorganisering* som ble vedtatt av Høgskolestyret 24.01.2020, er argumentene for en faglig reorganisering i stor grad preget av synsing og i liten grad av fakta.

Nedenfor er noen sitater fra invitasjonen til innspill, med våre kommentarer:

- *"...den nåværende faglige organiseringen ikke er optimal med tanke på å lykkes skape en robust faglig organisasjon,..."*

Det må her undersøkes og dokumenteres hvilke deler/enheter i dagens faglige organisasjon som ikke er "optimale" og evt. til hinder for at vi skal ha et "robust" HiØ. Det flere nåværende faglige enheter (inkludert Avdeling for IT) som fungerer svært godt. Det er ikke åpenbart for oss at disse enhetene skal måtte reorganiseres fordi andre deler av HiØ kanskje presterer dårligere eller trenger omstrukturering.

- *"...som kan møte de strategiske satsingene, behovene og utfordringene som HiØ står overfor."*

Her er det flere viktige spørsmål som bør besvares for å kunne gå videre med en evt. omorganisering: Hvilke kommende utfordringer og behov ønsker vi å organisere oss bedre i forhold til? Hvilke nåværende eller nye strategiske satsinger skal vektlegges? Og hvorfor er evt. ikke dagens organisering egnet til å møte disse utfordringene? I *Mandat og prosessplan for faglig omorganisering* trekkes spesielt HiØs ph.d.-satsing frem som et argument for reorganisering, men igjen uten at dette underbygges med konkret argumentasjon.

- *"Målet med prosessen faglig omorganisering, er å skape en organisasjon som utnytter potensialet som ligger i synergier mellom relaterte fagmiljø, som unngår duplisering av kompetanse og ressurser, styrker relaterte fagfelt, bidrar til strategisk ledelse, faglig spissing,..."*

Alle de gode resultatmålene som nevnes her er selvfølgelig positive og noe vi alle ønsker oss. Men hvordan kan en faglig reorganisering bidra til dette? Her trengs mer informasjon for å kunne foreslå vettuge alternative modeller. Påstandene om fagmiljøene våre må også dokumenteres, slik at det evt. kan settes inn fornuftige reorganiseringstiltak som kan bidra til forbedring der det måtte være nødvendig. Helt konkret må vi få vite:

- Hvilke fagmiljø ved HiØ er det som antas å være relaterte og kan få synergieffekter ved en reorganisering?
  - Hvor i organisasjonen vår befinner det seg problemer med "duplisering av kompetanse og ressurser", og hvordan ser man for seg at disse evt. kan løses med en faglig organisering?
- *"...og er mer i tråd med organiseringen i sektoren for øvrig."*

Hvilke problemer gir dagens organisering HiØ i forhold til dept. og andre institusjoner? Er disse problemene store og vanskelige nok til at vi må gå over til en fakultets- og instituttmodell som ligner mer på andre læresteder? Eller er det kanskje viktigere for oss å ha en organisering som primært er tilpasset våre egne campus, studieprogram og fagmiljø?

I tillegg trengs det mer informasjon om hvorledes en evt. ny organisasjon er tenkt å fungere. Spesielt er det nødvendig med avklaringer om autonomi og økonomi for evt. institutter ved HiØ. Vil instituttene disponere egne budsjett, eller skal økonomistyringen ligge på fakultetsnivå? Hvor skal man plassere styringen med bl.a. studieutvikling, tilsetninger, forskningsledelse og strategisk ledelse?

2 Noen innspill og anbefalinger til faglig organisering av HiØ

Inntil vi får bedre begrunnelser og mer av den informasjonen som etterspørres ovenfor, finner vi det svært vanskelig å kunne gi konkrete og velfunderte forslag til ny faglig organisering. Innspillene som er gitt nedenfor er derfor av mer generell karakter. I tillegg gis det noen anbefalinger ang. organisering av HiØ.

2.1 Sentrale kriterier og mål for faglig (om)organisering

Vi mener at en evt. omorganisering av HiØs faglige virksomhet bør vurderes i forhold til om organiseringen kan bidra til:

- Sterkere faglig og strategisk ledelse.
- Styrking av fagmiljøene.
- Bedre undervisning.
- Mer forskning av høyere kvalitet.
- Faglig spissing, spesielt mot HiØs satsingsområder.
- Effektivisering og synergieffekter.

Disse kriteriene brukes i vår nedenstående drøfting av problematikken.

2.2 IT-fagets plass i organisasjonen

Helt siden etableringen av HiØ i 1994, har IT-studiene og -forskningen vært samlet i én faglig enhet på avdelings/fakultetsnivå. Den opprinnelige Avdeling for informatikk og automatisering bestod av informatikkmiljøet i Halden og dataingeniørene i Sarpsborg. Dagens Avdeling for informasjonsteknologi, som ble samlokalisert på Remmen i 2005, er nå et signifikant IT-miljø i norsk høyere utdanning og det største utenfor de tradisjonelle universitetenes hovedcampus.

2.2.1 Studier, FoU og reorganisering

Avdelingens studievirksomhet er optimalisert gjennom flere år, bl.a. pga. at antall studenter per faglige årsverk har vært vesentlig høyere enn ved HiØs andre avdelinger. Vi driver de lavere grads studiene svært ressurseffektivt, med mange felles emner for de ulike programmene. Realfagsundervisningen vår er i stor grad spisset mot IT for å bedre studentenes motivasjon og gjennomstrømming.

Innholdet i IT-studiene overlapper i svært liten grad med HiØs øvrige tilbud. Det er derfor lite eller ingenting å hente på studiesiden mht. bedre ressursbruk ved en evt. reorganisering. Men vi ønsker oss gjerne et bedre studiesamarbeid internt ved HiØ. Spesielt interessante er økonomistudiene ved ØSS, og IRs programmer innen elektro og innovasjon der f.eks. vårt Makerspace kan være en felles ressurs.

Vi ser heller ingen potensielle gevinster mhp. ITs FoU forbundet med en faglig reorganisering. Avdelingen har fire godt fungerende forskergrupper, som leverer gode resultater og som må beholdes. Men vi inviterer gjerne forskere fra andre miljø inn i våre grupper der det er grunnlag for tverrfaglige prosjekter, spesielt hvis samarbeidet kan knyttes til ph.d.-satsingen "Det Digitale Samfunn".

2.2.2 Fakultetstatus og faglig autonomi

Statusen vi har som fagenhet på fakultetsnivå er relativt sjelden for et norsk IT-miljø. P.t er det kun Fakultet for informasjonsteknologi og elektroteknikk ved NTNU som har en tilsvarende plass i sitt

læresteds organisasjonshierarki. Vår status har vært svært betydningsfull både for avdelingen og for HiØ. Noen eksempler:

- For 20 år siden fikk HiØ, som første lærested utenfor universitetene, tildelt retten til å drive et eget hovedfag (nå masterstudium) i informatikk. Fakultets-/avdelingsstatusen bidro i stor grad til å gi søknaden om godkjenning tilstrekkelig tyngde både i den faglige og politiske saksbehandlingen.
- Etter "dot-com krisen" på begynnelsen av årtusenet, fikk mange IT-studier store problemer med studentrekrutteringen. I årene etterpå ble så godt som alle informatikkmiljøene ved de regionale høyskolene enten avvirket eller lagt inn under andre fagenheter. Avdeling IT i Halden brukte autonomien og fakultetsstatusen vår til å gjøre store og raske dreininger av studieporteføljen i en mer tverrfaglig retning. De nye studiene rekrutterte godt, og er en av hovedårsakene til at HiØ i dag fortsatt har et IT-miljø som er både stort og faglig solid.
- Forskningsmiljøet innen IKT i Halden er godt synlig nasjonalt, og blant de ledende innen enkelte fagområder. Et eksempel på dette er det nylig opprettede [Cluster for Applied Artificial Intelligence](#) som bl.a. er trukket [trukket frem](#) i Regjeringens nye "[Nasjonal strategi for kunstig intelligens](#)". Spesielt viktige samarbeidspartnere er:
  - Norges tredje største forskningsinstitusjon, Institutt for Energiteknikk, som også i sin tid var en avgjørende faktor i etableringen av IT-studiene i Halden.
  - Sykehuset Østfold, som bl.a. er sentrale i oppbyggingen av et forskningsfundament for ph.d.-programmet "Det Digitale Samfunn".

I samarbeidet med slike tunge institusjoner har det vært en åpenbar fordel å være på fakultetsnivå og ha en egen dekan.

- Avdeling for IT har vært representert i styret i UHRs Nasjonalt fagorgan for IKT (tidligere Fagrådet for informatikk) i en årrekke. Dekanen fra HiØ ledet fagorganet/fagrådet i to perioder fra 2009-2012. Dette har gitt oss en unik posisjon til å være med i de nasjonale diskusjonene om utvikling og styring av IKT-studier og -forskningsressurser.
- Forskningen ved Avdeling IT har hatt en særdeles positiv utvikling de siste tiåret. Spesielt har det vært en gledelig økning i vitenskapelig publisering, stipendiater og eksterne forskningsmidler. Vi er også helt sentrale i ph.d.-satsingen "Det digitale samfunn", som opprinnelig var et initiativ fra ITs dekan og FoU-leder. En av de viktigste årsakene til ITs relative suksess innen FoU er god forskningsledelse, muliggjort av at vi har hatt en avdeling med dekaner med solid faglig forankring i IKT.

IT-avdelingen har som mål å fortsette å vokse og bli enda bedre på både studier og forskning. Spesielt ønsker vi å være sentrale i etableringen av HiØs første ph.d.-program. Det vil være svært uheldig for HiØ å velge en organisering som kan bidra til å svekke den faglige styringen av IT-miljøet. ITs faglige og økonomiske autonomi må sikres. Vi mener at dette gjøres best ved fortsatt å ha IT som en faglig enhet på fakultetsnivå.

2.3 Faglig organisering og strategiske satsinger

Mandat og prosessplan for faglig omorganisering trekker frem to satsingsområder ved HiØ:

- Språkfagene
- Ph.d.-programmet "Det digitale samfunn" (DDS)

Vi har ikke faglig grunnlag for sterke meninger om organisering av språkmiljøene, men registrerer at det tas opp problemer med faglig overlapp og fragmentering av forskningsmiljø. Opprettelse av et eget institutt eller annen enhet som kan samle språkfagene bør derfor vurderes som et alternativ.

DDS er det mest tverrfaglige prosjektet som HiØ noen gang har gitt seg i kast med. Det involverer hele spekteret av forskningen vår, fra kunstig intelligens og ren teknologi, til pedagogikk, samfunnsfag og helse- og omsorgssektoren. Vi tror ikke det er mulig å lage en god løsning med fakulteter og institutter som skal ha ansvar for egne fagområder og studier, som samtidig er optimalisert i forhold til ph.d.-satsingen.

Vi vil også minne om at HiØ allerede har vedtatt at det skal opprettes et eget DDS-senter. I høgskolens [Strategisk plan 2019-2022](#), under avsnittet "Forskning og kunstnarleg utviklingsarbeid – Vegvalg", slås det fast at:

- *"Vi skal etablere eit tverrfagleg forskingssenter knytt til ph.d.-satsinga."*

Et slikt senter, der alle fagmiljøene ved HiØ bidrar, bør kunne gis hovedansvaret for ph.d.-utvikling, koordinering av FoU og etterhvert drift av doktorgradsprogrammet.

2.4 Overordnede vurderinger av fakultetstruktur

I invitasjonen til innspill om faglig organisering fra rektor og direktør, bes det om forslag til organisering med 2-4 fakulteter.

Vi kan vanskelig se for oss gode organisasjonsmodeller med færre enn 4 fakulteter:

- HiØs to store profesjonsmiljø, som driver hhv. lærerutdanningene i Halden og de helsefaglige miljøene i Fredrikstad, bør begge fortsatt være egne fagenheter på fakultetsnivå. Det vil være en dårlig løsning å splitte disse to enhetene opp organisatorisk, selv om det sikkert kan foretas en intern opprydding i fagmiljø innen f.eks. språk og samfunnsfag som også finnes andre steder ved HiØ.
- HiØ kan ikke bare ha disse to profesjonsavdelingene. Det vil etter vår mening være meningsløst å ha ett stort fakultet på hvert campus. Slike faglig brede og sterkt heterogene løsninger gir liten mulighet for reell faglig ledelse på fakultetsnivå, og vil i stor grad svekke fagmiljøenes innflytelse på primærvirksomheten.
- Dermed faller også etter vår mening alternativet med tre fakulteter – det tredje fakultetet skal da samle dagens avdelinger IT, IR og ØSS til en faglig enhet som blir like meningsløst bred som i en to-fakultetsløsning.
- Hvis vi skal gå for fire fakulteter, er det tidligere forslaget (som ble forkastet i forrige runde) om et teknologisk fakultet som samler IR og IT, en mulighet. Vi mener dette er en uheldig løsning, av to hovedårsaker:
  1. Det finnes særdeles sterke begrunnelser for å ha et eget IT-fakultet, se avsnitt 2.2 ovenfor.

2. Et teknologisk fakultet med et IT-institutt i Halden og et institutt for ingeniørfag i Fredrikstad, vil i realiteten bare bety at vi innfører et ekstra lag med administrasjon på toppen av dagens organisering – en sløsing med ressurser som vanskelig kan bidra til noen styrking av hverken den faglige styringen eller fagmiljøene.

2.5 Hva med å bruke dagens organisering som utgangspunkt?

De fem avdelingene vi har i dag gjenspeiler i stor grad de reelle fagmiljøene som faktisk finnes ved HiØ. Vi tror man skal tenke seg nøye om før man restrukturerer disse avdelingene, spesielt de som fungerer godt og ikke overlapper med andre miljø eller bidrar til fragmentering.

Vi må for all del ikke sette i gang en omorganisering for omorganiseringens egen skyld. Det må finnes svært gode, konkrete og godt forankrede begrunnelser for en strukturendring. Et reelt alternativ som bør vurderes seriøst, er derfor å omdøpe dagens avdelinger til fakulteter, og deretter evt. legge institutter inn under disse der det er gunstig å gjøre dette. I tillegg trengs det åpenbart noe opprydding innen språkfag m.m., og en bedre fokusering på ph.d.-satsingen.